

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1620
Toplantı Tarihi/Sayısı : 26.12.2023/36
Karar Numarası : 2023/1108
Başvuran : M. B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumundaki işkence ve kötü muamele iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuruda, başvuran özetle:

a. Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu 2/7/2021 tarihinde kendisiyle birlikte iki mahpusun infaz ve koruma memurları tarafından kamera bulunmayan bir odada darp edildiklerini,
b. Suç duyurusunda bulunmak istediğini ancak dilekçelerinin ilgili mercilere gönderilmediğini,
c. Eşinin Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) aracılığıyla suç duyurusunda bulunduğunu,
ç. Şikayetini geri alması için baskı yapıldığını ve talebi üzerine Siverek T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiğini belirtmiştir.

3. Muhatap Kurumdan alınan yazılı görüşte özetle:

a. Kuruma 23/6/2021 tarihinde Mardin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakil gelen başvuranın 6/6/2022 tarihinde Siverek 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna kendi isteği ile nakil edildiği,

b. Başvuranın 13/7/2021 tarihindeki telefon görüşmesi esnasında Kurum personeli hakkında “Yok bir sıkıntı yok ama bir sıkıntı çıkaracağım, vallahi o çakal çocuğu öldürmeyi düşünüyorum, koğuşta bir fırsatını bulduğum anda onu indireceğim, hele bir sayıma gelsin onun tüm ülkeye örnek olması için boğazımı keseceğim.” dediğinin ses kayıtlarından anlaşılması neticesinde 27/7/2021 tarihinde beş gün süreyle hücreye koyma disiplin cezası aldığı,

c. Başvuranın dilekçesinde belirttiği iddialara ilişkin görüntü izleme tutanakları ile CD kayıtlarının mevcut olduğu belirtilmiş ve ilgili bilgi ve belgeler Kurumumuza sunulmuştur.

4. Muhatap Kurumdan alınan yazılı görüş başvurana iletilmiş, başvuran süresi içerisinde yazılı görüş sunmamıştır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları, muhatap ceza infaz kurumunun yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "*Kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" şeklindeki kural, hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Bu husus 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*İnfazda temel ilke*" başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında "*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.*" ve yine aynı Kanun'un 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde "*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kaldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında çektirilir.*" şeklinde düzenleme ile açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla tutuklamaya veya hapis cezasına mahkûmiyete ilişkin bir kararın yerine getirilmesi için sağlanacak şartlar, insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmalıdır (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 36).

10. Başvuran, Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu 2/7/2021 tarihinde kendisiyle birlikte iki mahpusun infaz ve koruma memurları tarafından kamera bulunmayan bir odada darp edildiklerini, suç duyurusunda bulunmak istediğini ancak dilekçelerinin ilgili mercilere gönderilmediğini, eşinin CİMER aracılığıyla suç duyurusunda bulunduğunu, şikâyetini geri alması için baskı yapıldığını ve talebi üzerine Siverek T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiğini iddia etmiştir.

11. Başvuru kapsamında incelenen belgelerden; başvuranın 13/7/2021 tarihinde saat 09.15 sıralarında eşi ile haftalık telefon görüşmesi yaparken "*Yok bir sıkıntı yok ama bir sıkıntı çıkaracağım, vallahi o çakal çocuğu öldürmeyi düşünüyorum, koğuştaki bir fırsatımı bulduğum anda onu indireceğim, hele bir sayıma gelsin onun tüm ülkeye örnek olması için boğazını keseceğim.*" şeklinde Kurum personeli aleyhine tehdit içeren konuşmalarının tespit edildiği, telefon görüşmesinin altıncı dakikasında görevli infaz ve koruma memurları tarafından

sonlandırıldığı, konuşmaya ilişkin tutanak tutulduğu, Kurum Müdürlüğü'nün 14/7/2021 tarihli yazısına istinaden muhakkik tayin edildiği ve başvuran hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı anlaşılmıştır. Savunma istem yazısının başvurana 14/7/2021 tarihinde tebliğ edildiği, aynı gün başvuranın sözlü savunmasının alındığı ve savunmasında; *“Yaklaşık bir aydır bu kurumda cezamı infaz etmekteyim. 23/6/2021 tarihinde bu kuruma Mardin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakil olarak geldim. Kurum giriş sırasında bana ait bazı eşyaları fazladır diye görevli memurlar teslim etmedi. Kuruma girişim kabul edildikten sonra beni C-6 karantina koğuşuna verdiler. Koğuşa geçtikten sonra bazı eşyalarımın eksik olduğunu fark ettim ve bu durumu görevli memura bildirdim. O anda orada bulunan görevli memur bana fazla olan eşyaların çöpe atıldı dedi. Daha sonra kaybolan eşyalarım ve kalmış olduğum koğuşta bulunan akli dengesi yerinde olmayan M. K. isimli arkadaşın ilaçları için dilekçe yazarak müdür görüşü talep ettim. Dilekçe yazmış olduğum gün içerisinde bir tane görevli memur dilekçe ile birlikte yanıma gelerek ‘kaybolan eşyaların için bir şey yapamayız, rahatsız olan arkadaş için karantina koğuşu olduğu için idare etmeniz lazım’ dedi. 2/7/2021 tarihinde yukarıda bahsetmiş olduğum M. K. isimli kişi arkadaşım ilaçlarını kullanmadığı için sinir krizine girdi. Biz de bu durumu görevli memurlara bildirdik. Görevli memurlar da sorunlu olan arkadaşın bağırışma sesini duyunca koğuşa gelip beni ve üç arkadaşımı koğuştan aldılar. Koğuştan aldıktan sonra kamerası olmayan bir odaya koyup falakaya yatırdılar. Bu konu ile ilgili Batman Cumhuriyet Başsavcılığına birkaç defa dilekçe yazmama rağmen dilekçelerimin kurumdan çıkışı yapılmadı. Falakadan sonra burnumda ve kafamda yara oluştu, bu yaralarla ilgili revire çıkmak için dilekçe yazdım fakat beni kimse revire çıkarmadı. İ. Başmemurun vardiyasında ve Başmemurlukta görevli olan memur kalmış olduğum koğuşa gelerek ‘bu sefer merdivenden düştün, bir dahaki sefere ranzadan düşersin akıllı ol’ şeklinde tehditvari ve gururumu incitecek şekilde sözler sarf etti. Yukarıda bahsetmiş olduğum hususlardan dolayı 13/7/2021 tarihinde eşimle yapmış olduğum haftalık telefon görüşümde bahsetmiş olduğum personel ile ilgili hakaret ve tehditvari sözler sarf ettim.”* şeklinde beyanda bulunduğu anlaşılmıştır.

12. 5275 sayılı Kanun’un *“Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları”* başlıklı 37’nci maddesinde; hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları kusurlu olarak ihlal ettiğinde eylemin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezalarının uygulanacağı düzenlenmiştir. 5275 sayılı Kanun’un *“Hücreye koyma”* başlıklı 44’üncü maddesinin ikinci fıkrasının (j) bendine göre:

“Bir günden on güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

(...)

j) Kurum görevlilerine hakaret veya tehditte bulunmak.”

13. Muhatap Kurum Disiplin Kurulu Başkanlığı’nın 27/7/2021 tarihli kararında; başvuranın yapmış olduğu eylemin ceza infaz kurumunda suç teşkil ettiği, bu tür bir eylemin yapılp cezasız kalmasının diğer mahpuslara kötü örnek teşkil edeceği, bundan sonra başvuranın daha dikkatli olması ve olayın diğer mahpuslara kötü örnek teşkil etmemesi yönünde uyarılması gerekliliği, ceza infaz kurumunun toplu halde bulunulan yer olmasından dolayı kanun ve yönetmeliklerle konulan kurallara uyulmaması durumunda bunun kurum güvenliği, idarenin uygulaması gereken iyileştirme faaliyetleri açısından zafiyet yaratacağı ve diğer mahpusların haklarının kullanımı önünde engel oluşturacağı belirtilerek başvuran hakkında beş gün hücreye koyma cezası verildiği anlaşılmıştır.

14. Başvuranın iddiasının kendisine verilen hücreye koyma disiplin cezasına yönelik olmadığı, 2/7/2021 tarihinde infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğine ilişkin olduğu anlaşıldığından olay gününe ilişkin kamera kayıtları incelenmiştir. 2/7/2021 tarihinde başvuran ile birlikte iki mahpusun koğuşlarından çıkarıldığı,

koşuş kapısının önünde üst aramalarının yapıldığı, Sorumlu İnfaz Koruma Başmemurluğu Odasının bulunduğu idare bloğuna götürüldükleri, burada kendileriyle görüşme gerçekleştirilmesinin ardından odadan çıkarıldıkları, mahpusların yüzlerinde herhangi bir izin görülmediği, normal bir şekilde yürüdükleri ve ardından koşuşlarına geri götürüldükleri tespit edilmiştir.

15. Yapılan inceleme neticesinde; başvuranın ifadesinde belirttiği “...koşuşa gelip beni ve üç arkadaşı koşuştan aldılar. Koşuştan aldıktan sonra kamerası olmayan bir odaya koyup falakaya yatırdılar(...) Falakadan sonra burnumda ve kafamda yara oluştu...” şeklindeki iddiasının gerçeği yansıtmadığı anlaşıldığından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĐININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliđine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

26/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye